

Ako vo filme - Premieňať svet na domov: Podobenstvo o dobrom Samaritánovi

Pán chcel odpovedať na otázku „Kto je môj blížny?“ pomocou podobenstva, ktoré má troch hlavných účastníkov: hostinského, Samaritána a Žida. Je to príbeh, ktorý pozýva premeniť hotel tohto sveta na skutočný domov.

08.05.2025

Len málo budov vyjadruje globalizáciu súčasnej spoločnosti tak presne ako hotel. Ak ho zredukujeme na jeho základné prvky, ide o strechu nad hlavou a služby na prijatie hostí. Práve v tom spočíva aj jeho paradoxná povaha – je to anonymné a do istej miery odosobnené miesto, ktoré sa snaží nahradiť tie prvky, ktoré sú nám najintímnejšie a najpotrebnejšie; skrátka, samotný domov.

Preto neprestáva udivovať, že podobenstvo, ktoré má odpovedať na otázku „Kto je môj blížny?“ (Lk 10,29), sa odohráva v hostinci, v skromnom vidieckom hoteli. Zdalo by sa logickejšie hovoriť o rodine alebo o vzťahu medzi priateľmi ako o príklade pravého milosrdenstva. Pán však radšej opisuje vzťah medzi tromi neznámymi: hostinským, Samaritánom a raneným. Hoci Kristovo rozprávanie neposkytuje

všetky podrobnosti udalosti, možno sa mohlo stať niečo ako toto:

Pohľad hostinského

Môžeme si predstaviť, že deň plynul ako zvyčajne. Klienti odchádzali a prichádzali. Pripravovala sa strava a upratovali izby. Nie je zvyknutý pýtať sa cudzincov na ich život. Ak ho roky hostinského niečo naučili, tak to, že diskretnosť je nenahraditeľná.

Považuje ju za súčasť svojho remesla – tak ako je ňou podávanie jedla, poskytovanie strechy nad hlavou či ohňa na zohrievanie.

Táto zdanlivá normálnosť sa však rozplynie, keď vidí prichádzať Samaritána sprevádzaného ťažko raneným Židom. A nielen to: prekvapí ho nesmierna jemnosť, s akou sa chorého ujíma. Jeho rany boli obviazané a ošetrené; osol, pripravený na bežnú cestu, nakoniec niesol nehybné telo takmer mŕtveho človeka. Hostinský hneď pochopí, čo

sa stalo: „Zázrak láskavého človeka, ktorý odloží nabok svoje starosti i naliehavé potreby, aby venoval pozornosť, daroval úsmev“^[1].

Spoločne prenesú Žida do izby.

Možno sa majiteľ hostinca skloní k jeho hrudi a overí si, či skutočne ešte dýcha. Nezadrží povzdych úľavy. Po tom, čo raneného uložia na posteľ, zide po schodoch a nájde

Samaritána, ako unavene hľadá do plameňov ohňa. Cíti potrebu prísť k nemu a spýtať sa, čo sa vlastne stalo.

Je to zvláštne, pretože si vo svojom remesle veľmi cení diskretnosť. Ale náklonnosť, ktorú videl v tomto cudzincovi, je taká silná, že ju nedokáže ignorovať. Sadne si vedľa neho a zatiaľ čo hľadia do toho istého ohňa, pozorne počúva Samaritánovo rozprávanie.

Samaritánovo dojatie

Predstavme si cudzinca, ako rozpráva o svojich zážitkoch z dňa,

dojatý, no s úplnou jednoduchosťou. Kým vietor jemne naráža do slabých stien hostinca, prijíma horúci nápoj, ktorý mu hostinský ponúkol na posilnenie. Potrebuje ho, pretože odkedy uvidel raneného bezmocne ležať pri ceste do Jericha, nezastal. Nemohol poprieť, že keď ho uvidel, „bolo mu ho ľúto“ (Lk 10,33) a pocítil „záblesk súcitu, ktorý mu prenikol až do duše“^[2].

Vtedy sa rozhodol zastaviť, nezáležiac na tom, aké mal ešte vybaviť záležitosti. Jedlo, ktoré si niesol na cestu – trochu oleja a vína – premenil na masť, ktorou ošetril ešte krvácajúce rany. Potom utrhol kus svojho pláštá, z ktorého narýchlo zhotovil obväz, a naložil nešťastníka na svojho osla. Z prerývaných slov raneného sa mu zdalo, že tesne pred jeho príchodom prešiel okolo kňaz, ktorý „šiel tou istou cestou, uvidel ho a obišiel“ (porov. Lk 10,31), a rovnako tak aj levita. Keď Samaritán

dokončí rozprávanie, všimne si výraz obdivu na tvári svojho hostiteľa. Obaja si však uvedomia, že sa už zvečerilo. Zaželajú si pokojný odpočinok a odoberú sa do svojich izieb.

Spomienky Žida

Uprostred nočného ticha sa zdá, že chudák Žid sa prebudil. Nevie, kde sa nachádza. Jediné, čo si dokáže s istotou uvedomiť, je, že ho bolí celé telo, a zároveň cíti vo svojej duši bolesť hlbšiu než jeho rany a modriny. Možno mu myseľ okamžite zaletí k jeho blízkym, ktorí sa musia trápiť, keď o ňom nemajú žiadne správy. Preto sa pokúsi postaviť, aby sa mohol vrátiť domov, no zistí, že je to nemožné.

Možno si Žid začne v mysli prehrávať všetko, čo sa v ten deň udialo. Dobre si pamätá „zbojníkov, ktorí ho ozbíjali, doráňali a nechali polomŕtveho“ (Lk 10,30). Čo sa stalo

potom, mu už nie je jasné. V hlave sa mu vynárajú tí, ktorí ho videli a prešli popri ňom, zatiaľ čo on, ako len mohol, prosil o pomoc.

Jedna predstava – tá o Samaritánovi – ho zrazu zaplaví a pochopí, že to bol práve on, kto ho ošetril a priniesol na toto miesto. Nevie, ako má vyjadriť svoju vďačnosť tomuto cudzincovi. Nikto ho nenútil takto si skomplikovať život. A predsa tam bol. „Nečudujte sa, že keď sa uplatňuje len prísna spravodlivosť, ľudia ostávajú zranení. Dôstojnosť človeka, ktorý je Božím dieťaťom, však vyžaduje omnoho viac.

Spravodlivosť musí byť preniknutá a sprevádzaná láskou, ktorá všetko zjemňuje a robí to božským, lebo *Boh je predsa láska* (1 Jn 4,16). A my by sme sa mali vždy nechať viesť láskou k Bohu, ktorá uľahčuje lásku k blížnemu a očisťuje a pozdvihuje každú pozemskú lásku“^[3].

Nasledujúce ráno Samaritán „vyňal dva denáre, dal ich hostinskému a povedal: „Staraj sa oň, a ak vynaložíš viac, ja ti to zaplatím, keď sa budem vracat’“ (Lk 10,35). Nebola to obyčajná prosba. Hoci Samaritán ho žiadal o úkon, ktorý súvisel s jeho profesiou, zjavne išlo o niečo, čo presahovalo jeho bežné povinnosti. Odkedy je hostinec miestom na ošetrovanie ranených? Navyše, hostinský mal aj iné práce, vlastnú rodinu, nevybavené záležitosti. No medzi nimi už vznikla dôvera, ktorá sa rodí zo skutočného súcitu s tými, ktorí to najviac potrebujú. Predchádzajúci deň hostinský pochopil, že všetci ľudia „sme povolaní pozývať iných a stretávať sa v tom „my“, ktoré je silnejšie než súčet malých jednotlivcov“^[4]. Nezištná láska cudzieho mu otvorila oči, aby si všimol lásku a službu ukrytú v každej dobre vykonanej

práci – aj v tej jeho vlastnej – lebo „každý by mal, vo svojej práci, v postavení, ktoré mu v spoločnosti prináleží, cítiť povinnosť pracovať pre Boha, aby všade rozsieval Jeho pokoj a radosť“^[5]. Strecha jeho hostinca bola teraz viac než len prístreškom, lebo poskytla útočisko ranenému; pot z jeho čela, ktorým si zarábal na chlieb pre svoju rodinu, zároveň potešil človeka v núdzi.

V tomto duchu nás Ježiš cez podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi pozýva premeniť hotel tohto globalizovaného sveta na skutočný domov pre všetkých mužov a ženy – na miesto, kde je „pojem blížneho zovšeobecnený, zostáva však konkrétnym“^[6], podľa príkladu Krista, ktorý ako Boh chcel prijať ľudskú prirodzenosť, aby bol každému z nás veľmi blízky. On sám k nám teraz hovorí slovami, ktorými zakončil toto podobenstvo: „Choď a rob aj ty podobne.“

[1] František, *Fratelli tutti*, č. 224.

[2] J. Ratzinger, Ježiš Nazaretský I, s. 238.

[3] Sv. Josemaría, *Boží Priatelja*, č. 172.

[4] František, *Fratelli tutti*, č. 78.

[5] Sv. Josemaría, *Boží Priatelja*, č. 70.

[6] Benedikt XVI, *Deus caritas est*, č. 15.

Gaspar Brahm Mir